

Nationaal Programma Onderwijs Barneveld

ANALYSE EFFECTEN CORONACRISIS OP KINDEREN EN JONGEREN

Het landelijk beeld vergeleken met het beeld in
de gemeente Barneveld en de inzet van NPO-
middelen

Inhoudsopgave

Analyse effecten van de coronacrisis op kinderen en jongeren	2
Samenvatting	2
Inleiding	3
Fysieke gezondheid	4
Mentaal welbevinden kinderen en jongeren	5
Onderwijs en werk	9
Gezinsleven	14
Sociaal netwerk en vrije tijd	15
Kansen en aandachtspunten	16
Inzet NPO-middelen en bestedingsdoelen	18
Bovenschoolse maatregelen	20
Maatregelen in de voorschoolse periode.....	21
Maatregelen voor zorg en welzijn.....	22
Bevordering van samenwerking in uw gemeente.....	23
Maatregelen voor thuiszitters	24
Bronnen	25

Analyse effecten van de coronacrisis op kinderen en jongeren

Samenvatting

Er is zowel een landelijke analyse als een gemeentelijke analyse uitgevoerd om te bekijken wat de effecten van de coronacrisis op kinderen en jongeren zijn. Op basis van de analyse kan worden gesteld dat de coronacrisis negatieve gevolgen heeft gehad voor kinderen en jongeren. Deze negatieve gevolgen worden over het algemeen in sterkere mate ervaren door jongeren en jongvolwassenen. De meest kwetsbare kinderen, jongeren en gezinnen hebben het juist extra zwaar gehad op alle gebieden. Daardoor is de kansenongelijkheid toegenomen. De coronacrisis heeft een invloed gehad op de leefstijl, het mentaal welbevinden, schoolresultaten en het gezinsleven van kinderen en jongeren. In de gemeente Barneveld was een bovengemiddelde kostengroei in de jeugdhulp te zien gedurende de coronacrisis. Vooral na de lockdowns werd meer of zwaardere hulp gegeven aan diegenen die al geholpen werden (inhaalzorg). Met name zijn er zorgen rondom de sociaal-emotionele ontwikkeling en het welbevinden van kinderen en jongeren. Ook komt naar voren dat, hoewel aangegeven wordt dat zorgen wordt gemaakt over alle kinderen en jongeren, er extra oog moet zijn voor specifieke doelgroepen. Uit de gemeentelijke analyse komen hier met name de jongeren (12- 18 jaar) naar voren, doordat zij een belangrijke sociale ontwikkeling hebben gemist die nodig is om zelfstandig te worden. Ook worden kinderen uit kwetsbare gezinnen, kinderen met een klein sociaal netwerk en kinderen met angstig genoemd als aandachtsgroep. Door schoolbesturen wordt ook aandacht gevraagd voor leerlingen uit kwetsbare gezinnen en kinderen met al een zorgvraag. Daarnaast wordt door schoolbesturen aandacht gevraagd voor VVE-kinderen en leerlingen uit de onderbouw van het PO.

In opdracht van de gemeente Barneveld gaat Zorgbelang Inclusief in gesprek met vertegenwoordigers van ouder- en leerlingenraden van scholen in Barneveld. Het doel van de gesprekken is te inventariseren wat de behoeften zijn van jongeren en welke behoeften passen binnen de bestedingsdoelen rondom de NPO-regeling voor de gemeente Barneveld. Uit de voorlopige opbrengsten blijkt dat leerlingen soms motivatie missen door onlinelessen waarbij de focus alleen op de lesstof ligt en interactiviteit wordt gemist. Daarnaast ervaren leerlingen veel onduidelijkheid en stress door COVID-19. Er is bij de jongeren behoefte aan meer structuur en regelmaat. Deze gesprekken met ouder- en leerlingenraden lopen momenteel en worden in het eerste kwartaal van 2022 afgerond.

Inleiding

Om in kaart te brengen wat de gevolgen van de coronacrisis zijn op kinderen en jongeren, is allereerst een landelijke analyse uitgevoerd. Deze analyse is met name gebaseerd op het rapport van het Nederlands Jeugdinstituut: *Effect van corona op jeugd, gezin en jeugdveld. Een literatuuroverzicht* en gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Naar aanleiding van de uitkomsten uit de landelijke analyse van de effecten van de coronacrisis op kinderen en jongeren, is een vragenlijst opgesteld om het welbevinden van kinderen en jongeren in de gemeente Barneveld in kaart te brengen. Het doel hiervan is te kunnen bepalen waar behoefte aan is en waaraan aanvullend hierop de NPO (Nationaal Programma Onderwijs) middelen aan kunnen worden besteed. Om op deze manier leerlingen en studenten te helpen hun gaven en talenten tot bloei te brengen. De vragenlijst is onder andere uitgezet onder ambulante gezinsondersteuners, schoolmaatschappelijk werk, jongerenwerkers, beleidsmedewerkers en gespreksvoerders uit de gemeente Barneveld. Daarnaast zijn in deze gemeentelijke analyseresultaten meegenomen van een Mentimeter (verdiepend op de vragenlijst) die werd ingevuld tijdens een preventieoverleg tussen het Centrum voor Jeugd en Gezin en de gemeente Barneveld. De uitkomsten uit de gemeentelijke analyse komen voor een grootdeel overeen met de uitkomsten uit de landelijke analyse. In dit document zijn beide analyses samengevoegd. Tevens is toegevoegd waar kansen en aandachtspunten liggen en waaraan de NPO-middelen eventueel besteed zouden kunnen worden.

NB. 57% van de respondenten van de gemeentelijke analyse gaf aan niet met de doelgroep jongvolwassenen (18 – 23 jaar) te werken. Deze groep wordt hiermee minder goed vertegenwoordigd in deze analyse. Echter zijn de NPO-middelen vooral bedoelt voor de doelgroep op de (voor)scholen (vve, primair en voortgezet onderwijs).

Op basis van de landelijke en gemeentelijke analyse zijn de schoolbesturen uit de gemeente Barneveld middels een vragenlijst bevraagd op waarbinnen, de bestedingsdoelen van het NPO, behoefte aan is. Hieruit is naar voren gekomen welke thema's spelen in de scholen, voor welke punten aandacht moet zijn, op welke manier de gemeente een rol kan spelen en concrete ideeën over de inzet van de NPO-middelen. Daarnaast is er in de Lokaal Educatie Agenda (LEA) van eind november 2022 in verschillende werkgroepen stil gestaan bij de bestedingsdoelen en op welke manier deze het beste ingezet zouden kunnen worden.

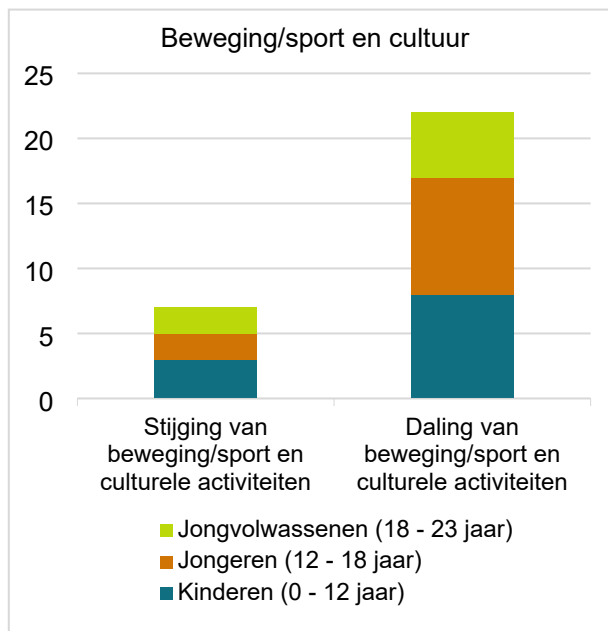
Fysieke gezondheid

Uit de landelijke analyse blijkt dat kinderen en jongeren zich over het algemeen in 2020 minder gezond voelen dan in 2018. De hieronder benoemde uitkomsten komen grotendeels overeen met de uitkomsten uit de gemeentelijke analyse.

Sport (landelijk beeld)

- ❖ Minder beweging
- ❖ Minder sportdeelname
- ❖ Mogelijke oorzaken: sluiting sportvereniging, geen gymles
- ❖ In voorjaar 2021:
 - Onder kinderen sportdeelname (76%) redelijk herstelt
 - Onder jongeren stijging sportdeelname (65%), maar nog niet op niveau van voor coronacrisis

Stijging/daling van beweging, sport en cultuur in gemeente Barneveld

Voeding

- ❖ Landelijk: kinderen en jongeren aten vaker ongezond dan voor de coronacrisis
- ❖ Gemeente Barneveld: minder specifiek beeld hierop

In gemeente Barneveld

- ❖ Cultuureducatie Barneveld in PO, waardoor een impuls voor binnenschoolse cultuureducatie
- ❖ Door lockdown weinig mogelijkheden, na lockdown werd dit weer opgepakt

Beeldschermgebruik (landelijk en gemeentelijk beeld)

- ❖ Toename van beeldschermgebruik onder kinderen en jongeren
 - Mogelijke oorzaken: online onderwijs, minder offline vrijetijdsbesteding, onderhouden sociale contacten en ontlasten ouders

Middelengebruik

- ❖ Landelijk beeld:
 - Mogelijke toename drugsgebruik jongvolwassenen (onderzoek onder studenten)
 - Mogelijke toename alcoholgebruik jongvolwassenen (onderzoek onder studenten)
- ❖ Gemeentelijk beeld:
 - Niet veel zicht op
 - 20% van de ondervraagden geeft een stijging aan onder jongeren en jongvolwassenen
 - 20% van de ondervraagden geeft een daling aan onder jongeren en jongvolwassenen

Mentaal welbevinden kinderen en jongeren

Landelijk is te zien dat het welbevinden van kinderen en jongeren over het algemeen is gedaald tijdens de coronacrisis. De coronamaatregelen lijken vooral op het **welbevinden van jongeren en jongvolwassenen** effect te hebben. Onder deze groep is de grootste daling te zien in mentaal welbevinden en zij ervaren meer mentale klachten dan voor de coronacrisis in vergelijking met andere leeftijdsgroepen. Wat de invloed is van de coronamaatregelen op kinderen, is minder goed onderzocht. Kinderen en jongeren die al mentale klachten hadden voor de crisis, ervaren een grotere invloed van de coronacrisis op hun welbevinden. Deze uitkomsten zijn ook op gemeentelijk niveau te zien. Mogelijk oorzaken die zowel op landelijk als op gemeentelijk niveau worden genoemd, zijn onder andere de schoolsluiting, het hebben van weinig/geen perspectief. Met name de behoefte aan sociale contacten is groot.

Mentale klachten (landelijk beeld)

- ❖ Angst
- ❖ Sombereheid
- ❖ Slaapproblemen
- ❖ Boosheid
- ❖ Hyperactiviteit (rusteloos en snel afgeleid)
- ❖ Stress
- ❖ Eenzaamheid
- ❖ Vermoeidheid
- ❖ Prikkelbaar
- ❖ Zorgen maken (over o.a. studieovertraging, pandemie)
- ❖ Piekeren
- ❖ Concentratieproblemen
- ❖ Gespannen

Mentale klachten (gemeentelijk beeld)

- ❖ Bij alle doelgroepen een verandering in type aard van klachten en/of een stijging en verergering van klachten.
- ❖ Verschillen tussen groepen in genoemde klachten

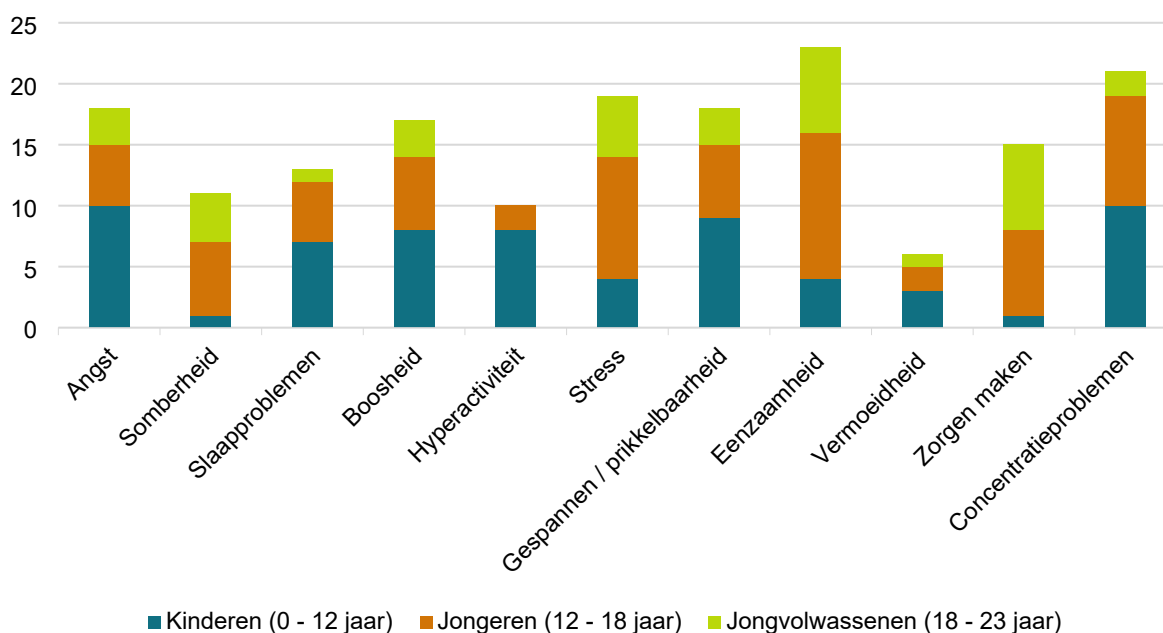
Kinderen

- ❖ Angst
- ❖ Hyperactiviteit
- ❖ Boosheid
- ❖ Slaapproblemen
- ❖ Gespannen/prikkelbaar

Jongeren/ jongvolwassenen

- ❖ Sombereheid
- ❖ Stress
- ❖ Eenzaamheid
- ❖ Zorgen maken
- ❖ Lusteloos

Verdeling mentale klachten per leeftijdsgroep in Gemeente Barneveld

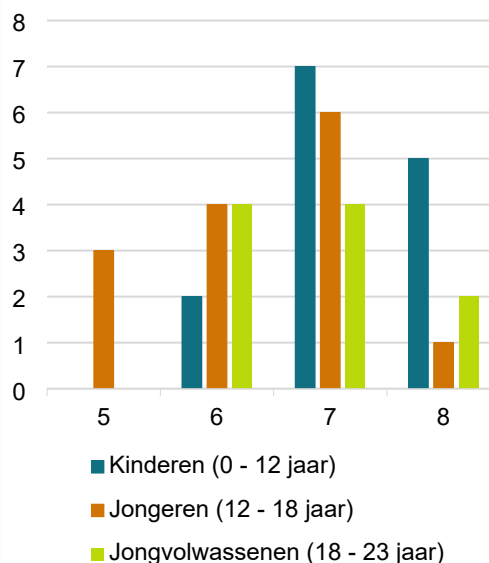

Feiten en cijfers (landelijk beeld)

- ❖ 74% van de Nederlandse jongeren had in het najaar 2020 last van psychische klachten (Eenvandaag)
- ❖ Jongvolwassenen het vaakst psychisch ongezond en voelden zich meer somber dan voor corona. Een kwart (26,6%) van de jongvolwassenen psychisch ongezond (CBS, 2021)
- ❖ 13.2% jongeren psychisch ongezond (CBS, 2021)
- ❖ 69% van de jongeren zegt psychisch gezond te zijn (RIVM, juni 2021)
- ❖ Stijging gesprekken over zelfdoding, eenzaamheid, depressie en angsten met Kindertelefoon (januari 2021)
- ❖ Levenstevredenheidcijfer kinderen ongeveer gelijk gebleven in 2020
- ❖ Levenstevredenheidcijfer jongeren en jongvolwassenen lager in 2020
- ❖ Hoe langer de crisis duurt, hoe meer jongeren en jongvolwassenen spanning en somberheid ervaren
- ❖ Kinderen worden beter door ouders begeleid bij thuisonderwijs dan jongeren (Kinderombudsman, 2020)

Schatting algemeen levenscijfer per leeftijdsgroep in gemeente Barneveld

Feiten en cijfers (gemeentelijk/regionaal beeld)

- ❖ In vergelijking met jongeren in Nederland scoren jongeren in regio Gelderland-Midden gelijk op gezondheid en welzijn (Gezondheidsmonitor Jeugd 2019)
- ❖ In gemeente Barneveld geen stijging van jeugdzorgtrajecten in tweede halfjaar 2020 t.o.v. eerst halfjaar 2019 (waarstaatjegemeente.nl)
- ❖ Het gevoel van eenzaamheid onder 16-24 jarigen is van januari 2021 t/m juni 2021 gedaald met ongeveer 16% (waarstaatjegemeente.nl)

Cijfers Jeugdhulp in Gemeente Barneveld

- ❖ Bovengemiddelde kostengroei in jeugdhulp in vergelijking met regiogemeenten
 - Behandelingen intensiever en langer → stijging clientwaardes
 - Niet zozeer een toename aantal cliënten
- ❖ Aantal kinderen en jongeren met ambulante hulp (8,2%) ligt onder het landelijke (9,7%) en regionale gemiddelde (10,1%)
- ❖ In de Begeleiding Specialistisch zijn zowel het aantal cliënten als de jeugdhulpkosten hoger dan voor de coronacrisis. Nog geen stabilisatie van toename
- ❖ In 2019 lag de prevalentie van 12 – 18-jarigen in de jeugdzorg hoger ligt dan in vergelijkbare groepen

Positieve effecten op welbevinden (landelijk beeld)

- ❖ Percentage jongeren dat zich ongelukkig voelt nam in 2020 af t.o.v. 2019 (CBS, 2021)
- ❖ Groot deel van de jongeren voelt zich over het algemeen goed (mei 2020)
- ❖ Vooral kinderen benoemen veel positieve kanten (Kinderombudsman, mei 2020)
- ❖ Positieve kanten:
 - Meer rust
 - Meer tijd
 - Meer aandacht voor ouders
 - Minder druk
 - Goed voor milieu

Positieve effecten op welbevinden (gemeentelijk beeld)

- ❖ 70% van de ondervraagden heeft positieve effecten gesignaleerd
- ❖ Genoemde positieve effecten:
 - Kwetsbare kinderen baat bij thuisonderwijs
 - Minder prikkels
 - Meer rust in gezin, op school en vrije tijd
 - Meer aandacht van ouders
 - Minder stress bij ouders

Kwetsbare kinderen / jongeren
onderzoek Kinderombudsman
(mei 2020)

- ❖ Kwetsbare kinderen geven hun leven een 7.3 (gemiddeld cijfer: 8,4)
- ❖ Kwetsbare jongeren geven hun leven een 6.5 (gemiddeld cijfer: 7.2)
- ❖ 34% van de kinderen meer aandacht van ouders
- ❖ Zowel kinderen als jongeren vaker ruzie thuis
- ❖ Zowel kinderen als jongeren vaker moeite thuisonderwijs
- ❖ Problemen met contact ouder buiten huishouden
- ❖ Deel van jongeren meer last problematiek zonder jeugdzorg
- ❖ Deel van jongeren minder last problematiek zonder jeugdzorg, stress en druk school en meer eigen tijd

Specifieke groepen
(gemeentelijk beeld)

- ❖ 38% van de ondervraagden maakt zich zorgen om alle (leeftijds)groepen.
- ❖ 46% van de ondervraagden maakt zich zorgen om enkele groepen:
 - Jongeren en jongvolwassen
 - Jongeren op weg naar zelfstandigheid (examens, overgang VO naar studie)
 - Kinderen met problemen thuis, weinig vrienden en met angsten
 - Kwetsbare gezinnen

Onderwijs en werk

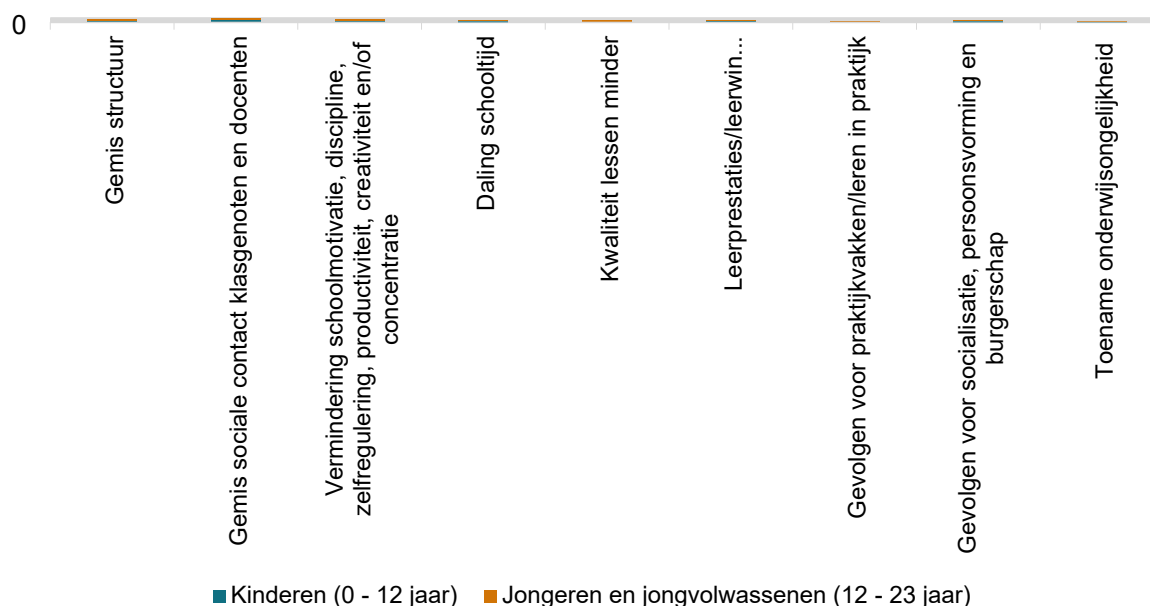
Op het gebied van onderwijs en werk zijn zowel op landelijk als op gemeentelijk niveau dezelfde signalen te horen. Er worden zowel positieve als negatieve gevolgen genoemd, welke tevens gelijk zijn voor verschillende leeftijdsgroepen. De zorgen liggen met name bij kwetsbare groepen kinderen en jongeren.

Negatieve gevolgen schoolsluiting / online onderwijs

- ❖ Leerprestaties/leerwinst verminderd
- ❖ Minder mogelijkheden praktijkvakken /leren in praktijk
 - Een groter deel van de basisschoolkinderen motorisch minder vaardig dan voor lockdown (Mulier Instituut)
- ❖ Socialisatie, persoonsvorming en burgerschap tijdens thuisonderwijs moeilijker
- ❖ Gemis sociaal contact klasgenoten en docenten
- ❖ Gemis structuur
- ❖ Zowel kinderen als jongeren geven aan thuis minder te leren (Kinderombudsman, mei 2020)
- ❖ Kinderen met lage SES minder 'vindbaar' voor jeugdhulp (VNG)
- ❖ Minder:
 - Schoolmotivatie
 - Discipline
 - Zelfregulering
 - Productief
 - Creatief
 - Concentratie
- ❖ Studievertraging
- ❖ Daling schooltijd
- ❖ Kwaliteit lessen minder

Verdeling negatieve gevolgen sluiting kinderopvang / schoolsluiting per leeftijdsgroep in gemeente Barneveld

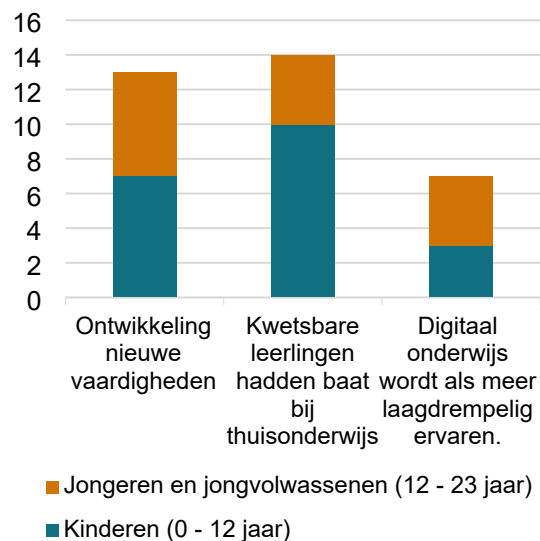

Positieve gevolgen schoolsluiting / online onderwijs (landelijk beeld)

- ❖ Nieuwe vaardigheden ontwikkeld: o.a. zelfstandigheid, verantwoordelijkheid, digitale vaardigheden
- ❖ Kwetsbare kinderen baat bij thuisonderwijs: minder pesten, meer rust, eigen tempo bepalen
- ❖ Een fijne werkplek leidt tot meer schoolmotivatie
- ❖ Digitaal onderwijs laagdrempelig

Verdeling positieve gevolgen sluiting kinderopvang / schoolsluiting per leeftijdsgroep in gemeente Barneveld

Overige positieve gevolgen (gemeentelijk beeld)

- ❖ Meer rust
- ❖ Minder stress
- ❖ Meer zicht op ontwikkeling
- ❖ Meer aandacht ouders
- ❖ Sommigen zien geen positieve gevolgen of alleen voor diegene die van negatief iets positiefs maken
- ❖ Vooral kwetsbare kinderen lijken baat te hebben gehad bij thuisonderwijs, bij jongeren en jongvolwassenen wordt dit minder vaak genoemd.

Ongelijkheid in onderwijs (landelijk beeld)

- ❖ Mogelijke oorzaken:
 - Sommige kinderen en jongeren thuis meer geleerd door o.a. betrokkenheid en capaciteit van ouders
 - Geen goede werkplek
 - Thuissituatie
- ❖ Belangrijke voorspellers onderwijsachterstanden
- ❖ Zorgen om kwetsbare groepen

Werk en inkomen (landelijk beeld)

- ❖ Stijging jeugdwerkloosheid (werkloosheidspercentage 15-25 jaar maart 2020: 6,3% in juli 2021: 7.3%).
CBS
- ❖ Daling inkomen
- ❖ Gebrek aan werk- en stageplaatsen

**Begeleiding door ouders tijdens
thuisonderwijs**
(gemeentelijk beeld)

- ❖ Grote verschillen tussen gezin o.i.v.:
 - Taalvaardigheid ouders
 - Digitale vaardigheden ouders
 - Kwetsbaarheid gezinnen
- ❖ Positief gevolg: ouders meer betrokken bij onderwijs; thuis en school van invloed op elkaar.

**Gevolgen voor volwasseneneducatie
(met name laaggeletterden)**
(landelijk beeld)

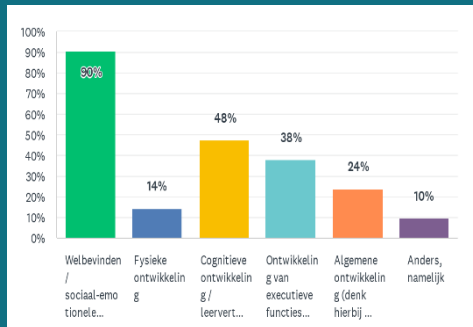
- ❖ Minder lessen en activiteiten (met name in non-formele sector)
- ❖ Online lessen moeilijk voor ouderen en mensen met een zeer laag taalniveau
 - Geen beschikking over laptop of computer
- ➔ Deel van cursisten haakte af
- ❖ Minder aanmeldingen
- ❖ Meer digitale vaardigheden geleerd

Vaardigheden kinderen en jongeren *
(landelijk beeld)

- ❖ Jongeren schatten hun eigen vaardigheden vaak hoger in dan deze in werkelijkheid zijn. Hoe digitaal bekwaam jongeren zijn, hoe vaker ze het gesprek aangaan met ouders en leraren over online en mediazaken.
- ❖ Er is een positieve correlatie tussen de digitale vaardigheden van kinderen en de mate waarin hun ouders meerdere onderwerpen met hen bespreken.
- ❖ Op school geldt eveneens dat digitaal vaardige jongeren meer baat hebben bij de mogelijkheden die lessen, opdrachten en gesprekken bieden, en hier ook gretiger gebruik van maken. (rapport [Koninklijke Bibliotheek](#)).
- ❖ *Niet direct te linken aan gevolgen van de coronacrisis.

Naast een analyse vanuit landelijke rapporten en een gemeentelijke scan, is een vragenlijst uitgezet onder schoolbesturen in de gemeente Barneveld. Deze vragenlijst had met name als doel het inventariseren van waar, binnen de bestedingsdoelen, behoefte aan is. De vragenlijst werd ingevuld door 21 respondenten en de uitkomsten worden hieronder weergegeven.

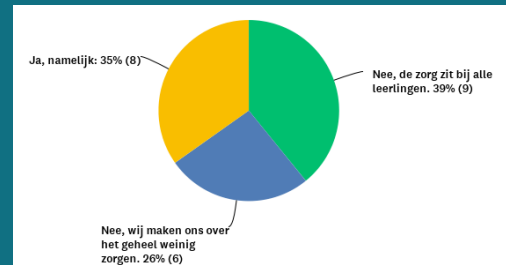
Hoofdthema's in scholen

Bron: signalen in de school (ook vanuit de schoolscan) en uit gezinnen

- ❖ N.a.v. thuisonderwijs aandacht voor:
 - Welbevinden
 - Sociaal-emotionele ontwikkeling
 - Executieve functies
 - beïnvloedt door thuissituatie
- ❖ Cognitieve achterstanden met namelijk zorgelijk bij kinderen met al een hulpvraag
- ❖ Aandacht voor samen leren en samenwerken (basale regels)
- ❖ Bij jonge kinderen zijn deze ontwikkelingen de basis voor verdere ontwikkeling

Specifieke aandachtsgroepen

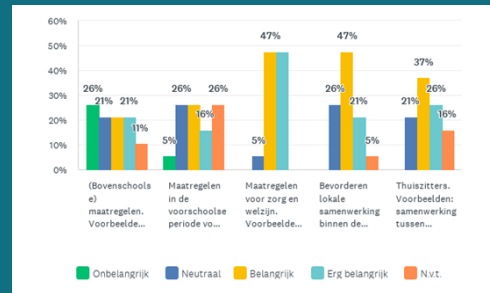
Ja, namelijk... :

- ❖ Leerlingen uit kwetsbare gezinnen
 - Ouders konden onvoldoende onderwijsondersteuning bieden, onvoldoende structuur en veiligheid.
- ❖ Leerlingen onderbouw basisschool / VVE-kinderen
 - Richten op normaliseren en preventie
 - Achterstand in fijne motoriek en deel van ontwikkeling in sociaal-emotionele ontwikkeling
- ❖ Leerlingen met al een zorgvraag

Interventies menukaart

- ❖ Interventies uit de menukaart zijn met name ingezet op welbevinden / sociaal – emotionele ontwikkeling, cognitieve ontwikkeling, ontwikkeling executieve functies en ondersteuning personeel.
- ❖ 62% geeft aan niet voldoende mogelijkheden te hebben om in te zetten op bepaalde interventies.
 - Oorzaken: personeelstekort, schoolgebouwen niet flexibel/te klein, door toename besmettingen meer afstandsonderwijs
 - Wensen: uitbreiden aanbod trainingen (o.a. door CJG), schoolmaatschappelijk werk, meer personeel (zowel intern als extern)

Bestedingsdoelen

Aandacht voor:

- ❖ Optimaliseren van de samenwerking tussen gemeente, CJG, GGZ en SWV
 - Ook met oog op passend onderwijs en een inclusieve school
- ❖ Concrete interventies en deze zo effectief mogelijk inzetten
- ❖ Het delen van expertise
- ❖ Personeelstekort. Inzet vrijwilligers?
- ❖ Meer contact met en aandacht voor leerlingen

Gezinsleven

Ouders geven aan dat de coronacrisis van grote invloed is op het gezinsleven. Zo is de opvoedstijl van ouders veranderd, besteedden ouders meer tijd en energie aan de opvoeding en zijn er andere opvattingen ontstaan over de opvoeding. Ook veranderden de relaties tussen de gezinsleden. Met name de lockdown speelde hierin een rol. Het landelijke beeld van de gevolgen van de coronacrisis op het gezinsleven komen nagenoeg overeen met het gemeentelijk beeld van de gevolgen van de coronacrisis op het gezinsleven. De gemeentelijke analyse geeft echter wel een aanvulling op de landelijke analyse.

Negatieve gevolgen lockdown (landelijke analyse)

- ❖ Minder steun voor zelfstandigheid door ouders
- ❖ Meer spanningen
- ❖ Meer stress en werkdruk bij ouders
- ❖ Minder goede balans werk en opvoeden
- ❖ Vooral voor moeders uitdagend en vermoeiend
- ❖ Geen eenduidig beeld over toename huiselijk geweld. Zorgen om gezinnen die buiten beeld raken
- ❖ Minder steun uit sociaal netwerk
- ❖ Jeugdhulp minder en meer oppervlakkiger

Positieve gevolgen lockdown (landelijke analyse)

- ❖ Meer tijd voor elkaar
- ❖ Aantal conflicten laag
- ❖ Meer betrokkenheid bij onderwijs
- ❖ Naar elkaar toegegroeid

Negatieve gevolgen lockdown (gemeentelijke analyse)

- ❖ Kwetsbare gezinnen nog kwetsbaarder
- ❖ Spanningen/stress
- ❖ Frustraties
- ❖ Elkaar in de weg zitten
- ❖ Onvoldoende faciliteiten ter beschikking
- ❖ Gemis professionele ondersteuning
- ❖ Wegvallen (gezins)structuur
- ❖ Toename gedragsproblemen kinderen
- ❖ Overbelasting ouders
- ❖ Eenzaamheid
- ❖ Financiële problemen
- ❖ Gezinnen uit beeld
- ❖ Verveling

Positieve gevolgen lockdown (gemeentelijke analyse)

- ❖ Meer rust
- ❖ Meer tijd voor elkaar
- ❖ Minder sociale verplichtingen
- ❖ Afname gedragsproblemen
- ❖ Betrokkenheid ouders bij onderwijs
- ❖ Verbondenheid

Sociaal netwerk en vrije tijd

Zowel op landelijke als op gemeentelijk niveau is te zien dat het dagelijks leven (waaronder het sociale leven en de vrijetijdsbesteding) van kinderen en jongeren is veranderd als gevolg van de coronacrisis en de bijbehorende maatregelen.

Verandering in sociaal leven (landelijk en gemeentelijk beeld)

- ❖ Sociale contacten gemist
- ❖ Meer eenzaamheid
- ❖ Weinig sociale contact en gebrek aan variatie in sociaal contact als belangrijkste oorzaken mentale klachten (eenzaamheid, vermoeidheid en stress)
 - Jongeren passiever en afstandelijker, meer op zichzelf
- ❖ Minder verbondenheid met klasgenoten en docenten
- ❖ Meer online contact met vrienden
- ❖ Meer online pesten
- ❖ Meer tijd met ouders
- ❖ Zorgen onder studenten opbouw sociaal netwerk
- ❖ Jongeren minder betrokken in samenleving

Verandering in vrijetijdsbesteding (landelijk en gemeentelijk beeld)

- ❖ Sportactiviteiten en vormen van dagbesteding gemist
 - Wel (in gemeente Barneveld): ontstaan spontane sportactiviteiten
- ❖ Minder sociale contacten
- ❖ Minder drukte (beschermende factor tegen stress)
- ❖ Meer vrije tijd
- ❖ Meer tijd voor ouders
- ❖ Meer verveling
- ❖ Kinderen hebben veel buiten gespeeld

Kansen en aandachtspunten

Aangegeven wordt dat veel van de gevolgen zullen zich 'vanzelf' herstellen. De negatieve gevolgen van de coronacrisis zijn normale reacties op een periode van crisis. De verwachting is daarom dat een groot deel van de jongeren in staat is om na de crisis het 'oude' leven weer op te pakken en dat de gevolgen zich hiermee vanzelf zullen herstellen. Desalniettemin is het van belang om in kaart te brengen waar zorg zit, wat aandachtspunten zijn en waar kansen liggen. Hierbij vullen de landelijke analyse en de gemeentelijke analyse elkaar aan.

Focus en aandacht vanuit landelijke analyses

- ❖ Focus op:
 - Kwetsbare groepen (mentale problemen, lage SES, beperkte ICT-middelen, eenoudergezinnen). Kan leiden tot meer kansengelijkheid.
 - Extra ondersteuning bieden, zodat kans op gunstige ontwikkeling groter is. Hiervoor vooral kijken naar problemen en risico's.
 - Hiervoor wel goed onderzoek doen naar behoeften om stigmatisering te voorkomen.
 - Onderzoek mogelijkheden combinatie van thuisonderwijs en regulier onderwijs. Thuisonderwijs geeft sommige kwetsbare kinderen en jongeren meer rust
 - Nasleep corona:
 - Eventuele financiële gevolgen als gevolg van werkloosheid ouder (bedrijf krijgt bijvoorbeeld geen overheidssteun meer). Met als gevolg stoppen sportactiviteiten etc.
 - Aandacht voor de professionals, zij hebben tijdens de coronacrisis te maken gehad met een nog hogere werkdruk. Dit doordat onder andere de online vormen van onderwijs en jeugdzorg, om veel flexibiliteit en creativiteit hebben gevraagd.
 - Mogelijkheden digitaal onderwijs voor extra ondersteuning van kinderen en jongeren. Door de vormen van digitaal onderwijs te blijven gebruiken, kan mogelijk gemakkelijker worden voldaan aan de behoefte aan extra onderwijsondersteuning van kinderen en jongeren.
- ❖ Jongeren voldoende inspraak geven t.a.v. beleid en oplossingen

Kansen vanuit gemeentelijke analyse

- ❖ Hybride vormen van onderwijs
- ❖ Passende activiteiten en voorzieningen
t.b.v. sociale ontmoeting en ontdekken talenten
- ❖ Betrekken in samenleving o.a. door in gesprek te gaan met jongeren
- ❖ Beter en laagdrempelig vangnet voor ouders en kinderen
- ❖ Voorlichting gevolgen coronacrisis / vaccinatie
- ❖ Inzetten op maatwerk
- ❖ *Out of the box* denken
- ❖ Samenwerken gemeente, jeugdhulp en onderwijs
- ❖ Verwachtingen omlaag
- ❖ Normaliseren
- ❖ Aandacht voor eenzaamheid

Aandachtspunten vanuit gemeentelijke analyse

- ❖ Minder mogelijkheden voor sociaal-emotionele ontwikkeling
- ❖ Jongeren minder betrokken
- ❖ Schooluitval
- ❖ Angst
- ❖ Overbelasting ouders
- ❖ Psychische gezondheid van jongeren (ook t.a.v. periode na lockdown)
- ❖ Leerachterstanden
- ❖ Kinderen en jongeren die niet meer in beeld zijn
- ❖ Eenzaamheid, stress en somberheid

Inzet NPO-middelen en bestedingsdoelen

De opbrengsten uit de landelijke en gemeentelijke analyse geven de gemeente Barneveld een sterke indicatie voor inzet van NPO-middelen t.b.v. activiteiten, aanpakken en interventies. Deze activiteiten, aanpakken en interventies zijn gebaseerd op de wensen en ideeën vanuit de scholen en de medewerkers in het preventieveld en worden hieronder weergegeven. De activiteiten, aanpakken en interventies zijn gekoppeld aan de vijf bestedingsdoelen (zie onderstaand) waarvan uit de middelen ingezet kunnen worden. Daarnaast is een koppeling gemaakt met 5 sub-opgaven binnen de opgave Groeien naar Zelfstandigheid die tijdens een verkenning naar maatschappelijke ambities naar voren zijn gekomen. Deze sub-opgaven staan tevens voor de belangrijkste ontwikkelpunten gedurende diverse levensfasen van Barneveldse jeugdigen. De Gemeente Barneveld wil zich de komende tijd richten op:

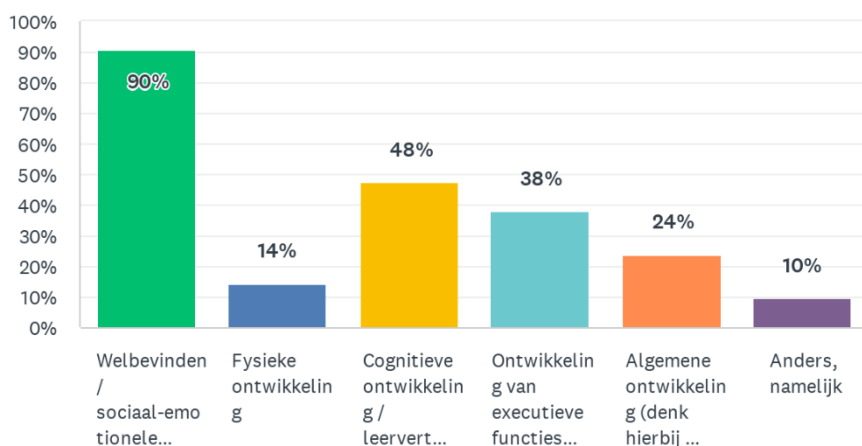
Kansrijke Start	Gezonde Jeugd	Leren & Ontwikkelen	Meedoen in de maatschappij	Goed wonen
----------------------------	--------------------------	------------------------------------	---------------------------------------	-----------------------

De actiepunten die naar voren zijn gekomen vanuit het preventieveld en vanuit de scholen zijn onderverdeeld in de volgende drie sub-opgaven:

- **Gezonde Jeugd**
De gezondheid van Barneveldse jeugdigen wordt constant bevorderd. Er wordt ingezet om kennis en bewustzijn te vergroten over alcohol en drugs. Iedereen krijgt de kans om rookvrij op te groeien. Samen zetten wij in op gezonde voeding en meer beweging zodat de motorische vaardigheid vooruitgaat. Ook willen wij op een positieve manier bijdragen aan de sociaal-emotionele ontwikkeling en het mentaal welbevinden van onze jeugd. Verder willen wij met een schone leefomgeving bijdragen aan een gezond ontwikkelklimaat.
- **Leren & ontwikkelen**
Voor ieder kind is er een passende onderwijsplek ondanks eventuele overstijgende ondersteuningsvragen. Samen met scholen worden passende stelseloverstijgende ondersteuningsvormen ontwikkeld. Ook binnen de kinderopvang worden mogelijkheden verruimd om kinderen op een zo regulier mogelijke wijze op te vangen. Actieve deelname aan en beleving van cultuur wordt gestimuleerd ten behoeve van het zelfvertrouwen en het creatief denken van jeugdigen. Jeugdigen worden ondersteund bij het vaardiger worden met de Nederlandse taal.
- **Meedoen in de maatschappij**
Samen met de scholen brengen we schoolverlaters in beeld gaan we ze toeleiden naar school of arbeidsmarkt. Jongeren met een beperking worden geholpen om hun arbeidsparticipatie te vergroten. Kwetsbare kinderen krijgen een leertraject om zelfstandig te kunnen reizen. Het gebruik van regelingen door jeugdigen en gezinnen wordt bevorderd. Cultuurparticipatie wordt als middel ingezet om sociale en maatschappelijke betrokkenheid te bereiken, met name voor wie dat minder vanzelfsprekend is. Jongerenwerkers van Be Active en Creative dragen bij aan uitnodigende activiteiten met jongeren.

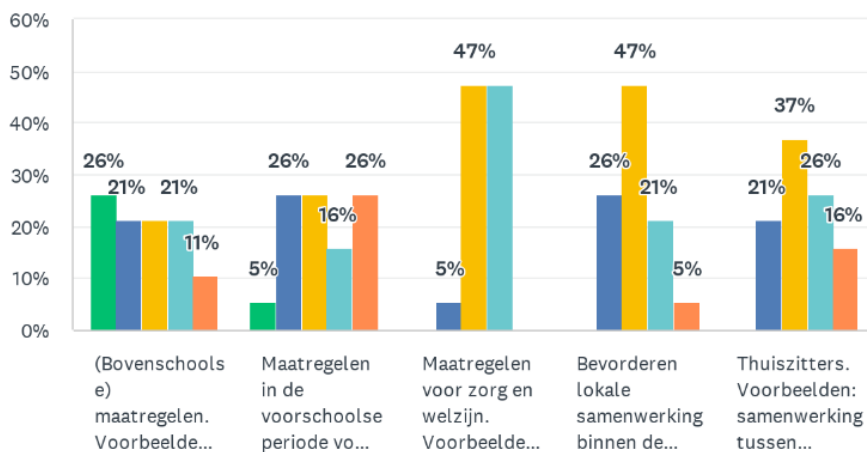
NB. Actiepunten kunnen onder meerdere sub-opgaven vallen.

Zoals blijkt uit de figuur wordt vanuit de scholen en de medewerkers uit het preventieve veld met name aandacht gevraagd voor het thema welbevinden en sociaal-emotionele ontwikkeling. Er moet oog zijn voor preventie en normaliseren.

Figuur 1 Belangrijkste hoofdthema's volgens schoolbesturen

Daarnaast laat onderstaande figuur zijn dat er veel behoefte is aan een versterking van de lokale samenwerking binnen de Gemeente Barneveld. De wens is om met de NPO-middelen vooral aan te sluiten op al bestaande programma's/projecten zodat een duurzame aanpak kan worden vormgegeven. Er wordt aandacht gevraagd voor het personeelstekort in het onderwijs en ondersteuning van het personeel in het onderwijs (bijvoorbeeld door de inzet van externe partijen). Scholen geven aan meer trainingen vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin en meer schoolmaatschappelijk werk aan te willen bieden. Daarnaast moet maatwerk worden geboden, voor verschillende doelgroepen maar ook maatwerk per school.

Figuur 2 Belangrijkste bestedingsdoelen volgens schoolbesturen

Activiteiten, aanpakken en interventies

De opbrengsten uit de analyse geven de gemeente Barneveld een sterke indicatie voor inzet van NPO-middelen t.b.v. activiteiten, aanpakken en interventies binnen de sub-opgaven. Deze zijn tevens te koppelen aan de bestedingsdoelen van het NPO:

 = gemeente = scholen / LEA

Bovenschoolse maatregelen

(Bovenschoolse) maatregelen die nodig zijn om coronavertragingen bij kinderen in te halen, en waarvan u en scholen in gezamenlijk overleg constateren dat u als gemeente hier een toegevoegde waarde heeft.

Voorbeelden zijn de organisatie van een zomerschool, bijles, huiswerkbegeleiding, voorleeshulp thuis, activiteiten op het terrein van sport/cultuur/techniek, ouderbetrokkenheid, (bovenschoolse) samenwerking met universiteiten, hbo- en mbo-instellingen voor professionalisering van schoolleiders en docenten

U kunt zulke activiteiten vormgeven in samenwerking met andere partijen zoals kinderopvang, bibliotheken, sport- en cultuurorganisaties.

Leren en ontwikkelingen

- Activiteiten creëren voor talentontwikkeling (o.a. op gebied van sport en cultuur)
- Aansluiting bij Programma Cultuureducatie
- Spelenderwijs bijleren door inzet van sport en cultuur
- Schooltijdverlenging, bijv. huiswerkbegeleiding, inzet sport en cultuur
- Gerichte trainen op vak/vaardigheidsgebieden

Meedoen in de maatschappij

- Aanbieden van activiteiten t.b.v. sociale ontmoeting
- Toeleiding naar vrijetijdsaanbod (o.a. Be Active en Creative)

 = gemeente = scholen / LEA

Maatregelen in de voorschoolse periode

Maatregelen gericht op het inhalen van coronavertragingen opgelopen in de voorschoolse periode. Het gaat hier om activiteiten bedoeld voor kinderen die in aanmerking komen voor voorschoolse educatie (VE) en al geïndiceerd zijn, én voor kinderen die volgens u onder de VE-doelgroep vallen maar nog niet geïndiceerd zijn.

Voorbeelden zijn het inhalen van uren voorschoolse educatie, extra begeleiding in de groep, en extra inspanningen gericht op de toeleiding van kinderen.

Leren en ontwikkelingen

- Als onderwijs en gemeente samenwerken aan een integrale aanpak in de voor- en vroegschool. Hierdoor kunnen interventies laagdrempelig en vroegtijdig op school en thuis worden ingezet. Ook met het oog op preventie en normaliseren.
 - In de school, omdat gezinsproblemen en maatschappelijke problemen ook op school spelen. School wordt hiermee een vind- en werkplaats.
- Inzet op monitoring van doelgroepeuters. Met het oog op overdracht naar PO.
- Koppeling tussen voorschool, onderwijs en thuisbegeleiding.
- Taalrijkdom vergroten in de thuissituatie.
- Maatregelen die betrekking hebben op het inhalen van gemiste uren.
 - Onder andere het inzetten van pedagogisch medewerkers op het PO om extra ondersteuning te bieden aan kinderen die uren hebben gemist op de VVE.
- Eventueel investeren in Taalhuis met het oog op ouderbetrokkenheid.
- Inzet Peutermonitor (ook ter evaluatie van extra inzet).

 = gemeente = scholen / LEA

Maatregelen voor zorg en welzijn

Maatregelen gericht op zorg en welzijn in de school of in de verlengde leertijd om coronavertragingen op sociaal en emotioneel vlak in te halen. Het gaat hier om aanvullende interventies of extra beschikbaarheid van zorg op school die u en de schoolbesturen in gezamenlijk overleg en op basis van analyse van de vertragingen nodig achten, naast de reguliere verantwoordelijkheden en inzet van uw gemeente voor de jeugd (vanuit de Jeugdwet).

Voorbeelden zijn extra jeugdhulp in de school of schoolmaatschappelijk werk, de M@ZL aanpak bij ziekteverzuim, zorg en welzijn in de zomerschool.

Gezonde jeugd (met name op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling en mentaal welbevinden)

- Normaliseren
- Laagdrempelig en toegankelijkheid zorgaanbod op gezinsniveau
- Uitbreiding van activiteiten/trainingen, zowel op groepsniveau als op individueel niveau. Eventueel door middel van de inzet van externe partijen:
 - Activiteiten vanuit het CJG
 - Trauma Company
 - Faalangstraining
 - Weerbaarheidstraining
 - Kanjertraining
 - Programma Zien
- Deze trainingen binnen school en onder schooltijd aanbieden

Leren en ontwikkelingen

- Uitbreiding schoolmaatschappelijk werk, ter ondersteuning van het snijvlak gezin en school
- Interventies effectiever organiseren
- Extra inzet van partijen buiten school t.b.v. ontzorgen personeel
- Aantrekken extra personeel op scholen
- Kleinere klassen, meer individuele begeleiding / begeleiding in kleine groepjes
- Vraaggestuurd preventief werken. Preventief aanbod hierop aansluiten
- Samenwerking jeugdhulpaanbieders en scholen bevorderen wanneer kinderen in behandeling zijn.
- In speciaal (basis)onderwijs meer jeugdhulp in de school, zoals de pilot bij de Rehobothschool. Hierin de scholen vertrouwen geven.

 = gemeente = scholen / LEA

Bevordering van samenwerking in uw gemeente

Maatregelen gericht op het bevorderen van lokale (en regionale) samenwerking tussen schoolbesturen, samenwerkingsverbanden passend onderwijs, en andere lokale partijen voor de aanpak van coronavertragingen en integrale ondersteuning van jongeren op sociaal, emotioneel, executief en cognitief vlak.

Een voorbeeld is bevordering van de inzet van pedagogisch medewerkers en jeugdartsen in het onderwijs.

Gezonde jeugd (met name op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling en mentaal welbevinden)

- Inzetten op voldoende informele en formele hulp

Leren en ontwikkelingen

- Ondersteuning van de leerkracht in de klas
- Investeren in onafhankelijk en tijdsonafhankelijk onderwijs o.a. elektronische leeromgeving
- Professionalisering van deelnemers in het ondersteuningsteam van de school
- Communicatiecampagne werken in het onderwijs in Barneveld
- Delen van expertise onder scholen

Meedoen in de maatschappij

- Jongeren betrekken in de samenleving

Samenwerking/integreren jeugdhulp en onderwijs

- Samenwerking (ook met jeugdhulp) m.b.t. passend onderwijs en inclusievere school
- Samenwerking met bibliotheek en/of vrijwilligers
- Gezamenlijke visie en maatschappelijk debat (normaliseren, prestatiedruk en inclusieve samenleving)
- Als gemeente Barneveld als eerste stappen zetten binnen OOGO en FoodValley
- Samenwerking Lijsterhofcomplex gemeente en scholen
- Opstellen gezamenlijke lokale ontwikkelagenda (onderwijs + gemeente) en inrichten programmamanagement
- Casusoverleg – leercirkel complexe casuïstiek (vanuit lokale input focusagenda).

 = gemeente = scholen / LEA

Maatregelen voor thuiszitters

Maatregelen om (dreigende) thuiszitters – zowel thuiszitters met (langdurig) relatief verzuim als thuiszitters met absoluut verzuim – te betrekken bij de aanpak van coronavertragingen.

U kunt deze kinderen en jongeren met school verbinden door bijvoorbeeld de samenwerking tussen onderwijs en zorg te bevorderen, of door deelname van deze groep aan activiteiten van de gemeente of de school te stimuleren.

Meedoen in de maatschappij

- Als scholen en gemeenten verdere samenwerking op het gebied van de thuiszitters. Mede door corona vraagt dit om herziening van het begrip. Wat zijn de belemmerende factoren en beschermende factoren en wat is hier eventueel extra in nodig?
- Concreet oppakken hoe we omgaan met de thuiszitters.
- Aandacht voor thuiszitters richting het MBO. Samen bepalen van een goed vervolg.

Bronnen

CBS. (2021). *Mentale gezondheid in eerste helft 2021 op dieptepunt*. CBS. <https://www.cbs.nl/nl-nieuws/2021/35/mentale-gezondheid-in-eerste-helft-2021-op-dieptepunt>

De Kinderombudsman. (2020, mei). *Als je het ons vraagt? Een QuickScan van de ervaringen van kinderen en jongeren ten tijde van Corona*. <https://www.dekinderombudsman.nl/publicaties/als-je-het-ons-vraagt-een-quickscan-van-de-ervaringen-van-kinderen-en-jongeren-ten-tijde-van-corona>

Eenvandaag. (2021, februari). *Jongeren in coronatijd*. https://eenvandaag.assets.avrotros.nl/user_upload/PDF/2021_3Vraagt_tweede_lockdown.pdf

Integrale Jeugdrapportage Regiopublicatie 2020. (2020). Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland-Midden. <https://integralejeugdrapportageregionpublicatie2020.ccreader.nl/artikel/integrale-jeugdrapportage-regiopublicatie-2020>

Nederlands Jeugdinstituut. (2021). *Effect van corona op jeugd, gezin en jeugdveld. Een literatuuroverzicht*. <https://www.nji.nl/publicaties/effect-van-corona-op-jeugd-gezin-en-jeugdveld>

Onderzoek naar gevolgen van de coronatijd voor kinderen, jongeren en gezinnen | Nederlands Jeugdinstituut. (2021, 26 augustus). NJI. <https://www.nji.nl/coronavirus/onderzoek-gevolgen-coronatijd>

Wat is de invloed van de coronacrisis op de volwasseneneducatie? (2021, 8 september). <https://www.lezenenschrijven.nl/>. <https://www.lezenenschrijven.nl/wat-doen-wij/oplossing-voor-je-vraagstuk/wat-de-invloed-van-de-coronacrisis-op-de-volwasseneneducatie>

Vragenlijst over het welbevinden en de bestedingsdoelen onder de (voor)scholen in de gemeente Barneveld.

LEA (Lokaal Educatieve Agenda) vergadering 24 november – in werkgroepen in gesprek over de verschillende bestedingsdoelen.

Vragenlijst welbevinden kinderen en jongeren in de gemeente Barneveld (preventieve voorveld, jongerenwerkers, gespreksvoerders, beleidsmedewerkers).